Van: [redacted]

Aan: Gemeente Amsterdam (Zuid)

Datum: 28 mei 2020

Onderwerp: Zienswijze namens de eigenaar van Gabriel Metsustraat 4a inzake een mogelijke aanwijzing van het pand Gabriel Metsustraat 2-6 als gemeentelijk monument.

Uw brief: 23 april 2020

Behandeld door: [redacted]

1. Achtergrond.
   Mijn echtgenote [redacted] genaresse van het appartement Gabriel Metsustraat 4a. In verband met mijn werkzaamheden voor xx gevestigd in Amsterdam, woon ik op het aangegeven adres. Namens mijn echtgenote wens ik de navolgende zienswijze onder uw aandacht te brengen. Ik zal daarbij met name inhaken op de inhoud van het Advies van Monumenten en Archeologie aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit van 18 mei 2020 inzake ons appartementsgebouw, waarin geconcludeerd wordt tot een (gedeeltelijke) monumentenstatus.

2. Mijn echtgenote heeft het appartement in 2004 gekocht. Van een appartement was overigens geen sprake. Wij kochten een geheel gestripte ruimte, geen water, geen stroom, geen plafond etc. Alleen de scheidingsmuren en de voor- en (kunststof!!) achtergevel zaten er nog in. Verder was er een hinderlijke, zware stalen constructie aangebracht in de ruimte, omdat -kennelijk- de hoofdconstructie het gebouw niet overeind zou kunnen houden. Anders dan in het advies van M en A staat is de historische constructie van het gebouw dus onvoldoende.

3. In 2004 was voor ons volstrekt duidelijk, dat het gebouw geen monument was. Naar ik begrijp is de status van het pand op meerdere momenten in het recente verleden aan de orde geweest:

   A) in 2002
   B) in 2006
   C) in 2018 naar aanleiding van de door de [redacted] aangevraagde omgevingsvergunning. De destijds aangevraagde omgevingsvergunning is overigens verleend. De ophoging met een etage en de bouw van een parkeerkelder werd toegestaan!
   D) In 2019/2020 naar aanleiding van een nieuwe aanvraag voor een omgevingsvergunning om het gehele gebouw opnieuw in oude staat vanaf de grond weer te reconstrueren. In dit plan is de reeds vergunde parkeerkelder overigens vervallen. In 2019 tot begin dit jaar is de [redacted] namens alle eigenaren in gesprek gegaan met (o.a.) de CRK. Vanaf de aanvang van de planontwikkeling is er nauw samengewerkt met CRK. Natuurlijk is opnieuw vastgesteld door de CRK dat er van een monument geen sprake was.

4. In alle gevallen, waarin de status aan de orde was, was de conclusie dat er geen sprake was van een monument. Dat is niet zo verwonderlijk, omdat immers in het kader van het project waarbij alle panden in Gordel '20-'40 zijn ingedeeld ons gebouw als orde 3 pand is ingedeeld en nadrukkelijk niet als monument. De indeling als orde 3 pand moet destijds met heel veel overtuiging zijn gebeurd. Immers vrijwel alle panden rondom het Museumplein zijn zogenaamde orde 1 panden (Rijksmonumenten) behalve ons appartementen gebouw. Ook het pand links en rechts van ons gebouw zijn als (gemeentelijk) monument aangewezen. Praktisch de hele Gabriel Metsustraat vanaf ons pand, aan de zuidzijde (dit is de zijde waaraan ook ons gebouw staat) is orde 1 pand en Rijksmonument. De aanwijzing als orde 3 pand moet dus heel bewust hebben plaatsgevonden. Ik wijs er op dat op het moment van de indeling ook al bekend was dat Etty Hillesum op nummer 6 had gewoond. Het bordje hing vanaf 1987 aan de muur. Bij de beoordeling van alle panden aan het Museumplein en de Gabriel Metsustraat kan het niet zo zijn dat ons gebouw aan de aandacht is ontsnapt. Het zal de commissie die de indeling heeft gemaakt zijn opgevallen dat ons pand feitelijk detoneert in zijn omgeving en eigenlijk absoluut geen plaats verdiende tussen de prachtige gebouwen er om heen. Naar mijn oordeel een terechte conclusie.

5. Tegen de inmiddels door de gemeente afgegeven omgevingsvergunning (op een eerdere vergunningsaanvraag) strekkende tot o.a. de ophoging van het gebouw en het aanbrengen van een kelder, is door enkele omwonenden bezwaar gemaakt. Het bezwaar betrof niet de status van het gebouw. De ingebrachte bezwaren hebben de CRK niet van zijn stuk gebracht. In het overleg dat de [redacted] naar aanleiding van de voorliggende vergunningsaanvraag steeds heeft gehad met de gemeente en de CRK werkte men in eendrachtige samenwerking toe naar het verlenen van een nieuwe omgevingsvergunning, waarbij het pand zorgvuldig zou worden ontmanteld, gevolgd door een reconstructie, waarbij de voorgevel inclusief de begane grond volledig in oude glorie zou worden hersteld/gereconstrueerd. De ontmanteling van het gebouw zou zodanig plaatsvinden dat de oude materialen zoveel mogelijk zouden kunnen worden hergebruikt. Gecombineerd met de ophoging van het pand zou er aan het begin van de Gabriel Metsustraat een duidelijk statement komen in lijn met de grootsheid van het plein en zijn omgeving. Nu zakt het gebouw als het ware een beetje weg: het is zichtbaar kleiner dan de naastliggende gebouwen. Met de ophoging zou de omsluiting van het plein meer gestalte krijgen. Bovendien zouden de thans bestaande opvallend witte dakterrassen verdwijnen. Deze terrassen, die goed zichtbaar zijn vanaf het Museumplein detoneren (evenals de begane grond) volledig in het beeld en halen de status van het hele gebouw (en ik durf zelfs te stellen van het Museumplein) ""naar beneden"". Het geheel is nu in mijn ogen een ordinair gebouw, met name omdat de begane grond en de witte dakterrassen alle aandacht opeisen, zeker als men voor het gebouw langsloopt, maar ook gezien vanaf het Museumplein. Het gebouw in zijn huidige hoedanigheid detoneert. Het past niet in het rijtje monumenten rond het Museumplein en de Gabriel Metsustraat.
   Een ieder kiest zijn eigen woorden, maar het is duidelijk dat de CRK tot voor kort in ieder geval net zo tegen het pand aankeek.

6. De publiciteit.
   De bezwaarmakers komt de eer toe dat ze op voortreffelijke wijze de publiciteit hebben weten te mobiliseren. Wij hebben helaas niet één keer een volledig en juist verhaal gelezen. Het beeld van de projectontwikkelaar die even snel geld wil verdienen, is volkomen onjuist.

De [redacted] was bewoner en is in het vertrouwen dat er spoedig een vergunning zou worden afgegeven tijdelijk verhuisd vooruitlopend op de uitvoering van het plan. Hij is weliswaar in de loop der jaren eigenaar geworden van een groot deel van de appartementsrechten, maar het gebouw is van alle eigenaren tezamen en dat zijn er 4. Wij hebben unaniem besloten de voorliggende omgevingsvergunning aan te vragen. Wij zijn geen van allen uit op geldelijk gewin, hoewel duidelijk is dat een appartement dat aan alle eisen van deze tijd voldoet (gasloos, goed geïsoleerd, geen geluidsoverlast, met lift etc.) meer waard is dan ons bestaande appartement. Het hoofddoel van alle eigenaren met de planontwikkeling is eigen bewoning. Omdat bouwen ook geld kost en het pand er fraaier door wordt, wordt gebruik gemaakt van de maximaal mogelijke bouwhoogte ter plaatse door er nog als het ware een verdieping tussen te plaatsen. Zowel de [redacted] als ikzelf blijven er wonen. De [redacted] is een aantal jaren geleden vertrokken als bewoner vanwege gezinsuitbreiding. Hij heeft bewust het appartement niet verkocht omdat hij voornemens is op termijn weer zelf op deze plek te gaan wonen.

7. De CRK.
   M en A is een subcommissie van de CRK. Natuurlijk zijn de experts van M en A ook in het verleden betrokken geweest bij de status beoordeling van het gebouw. Voor ons is duidelijk dat de publiciteit de omslag in het denken van M en A heeft veroorzaakt. Hier is geen sprake meer van deugdelijk vakmanschap maar van willekeur veroorzaakt door de publiciteit. De onbetrouwbaarheid van de overheid in onze richting lijkt men op de koop toe te nemen: een zorgelijke ontwikkeling. En voor ons niet acceptabel.
   Een aanwijzing tot Monument komt in strijd met het vertrouwensbeginsel en het advies van M en A getuigt van willekeur (gevolg van publieke druk).
   a) Ik verzoek u op grond van de WOB alle dossierstukken toe te zenden die er tot heden over de status (indeling) van het pand beschikbaar zijn, ook de mogelijke stukken van het Rijk, die betrekking hebben op de status van het gebouw en die in het bezit zijn van de gemeente Amsterdam.
   b) Tevens verzoek ik u mij mee te delen of en zo ja welke criteria voor beoordeling in de periode 1987 tot heden zijn gewijzigd waar het gaat om status indeling.
   c) Tenslotte wil ik graag de dossierstukken ontvangen waaruit de overwegingen blijken waarom het pand destijds is ingedeeld als orde 3 pand (voor zover dat niet al is inbegrepen in de dossierstukken bedoeld onder a).

8. Inhoud van het advies van M en A.
   - De hoofddraagconstructie: dat deze van positieve waarde zou zijn ontgaat mij volledig. De constructie kan het pand in zijn huidige vorm in ieder geval niet dragen getuige de extra zware metalen constructie in het pand. Mij is evenmin duidelijk wat de “”hoofd”” draagconstructie is. Zijn er ook niet-hoofd draagconstructies in het pand?
   - De steektrappen maken onderdeel uit van de constructie: de trappen hebben echter geen enkele constructieve betekenis. Deze kunnen worden verwijderd zonder dat het gebouw instort. Een volkomen onbegrijpelijk argument. Overigens zijn ook de trapopgangen niet meer origineel.
   - De samenhang tussen de voorgevel en er zich daarachter bevindende ruimte is van belang (zie conclusie): deze zinsnede is onbegrijpelijk als tevens wordt gesteld dat de

plattegrondindeling indifferent is. En overigens is ook in het voorliggende plan duidelijk van buitenaf te zien dat het hier om een woonbestemming gaat op de verdiepingen.

Dan de onderbouwing.
Exterieur:

- Gesteld wordt dat de voorgevel monumentale waarde vertegenwoordigt. Dat is een stelling, geen onderbouwing. Er zijn in Amsterdam vele voorbeelden van panden met een vergelijkbare gevelindeling met erker. De suggestie dat het hier om iets unieks gaat, is onjuist. Overigens wordt de voorgevel gereconstrueerd aangevuld met een gekopieerde tussenlaag.
- Het is merkwaardig dat de huidige detonerende elementen (begane grond en dakterrassen) geen invloed op de beoordeling hebben. Het advies noemt deze elementen indifferent. Dat is vreemd want met name de begane grond en de dakterrassen zijn zo opvallend lelijk, dat zij in hoge mate de uitstraling van het pand bepalen. Ze zijn niet indifferent, maar bepalend, overheersend, waardoor de mooie elementen in feite verloren gaan.
- De trapopgangen dienen te worden “”gebruikt””. Dit is een wel heel vergaand voorschrift.
- De voorgevel en de daarachterliggende ruimte dienen een directe relatie te hebben. Daaronder verstaat men in het algemeen dat een voorgevel van een woning geen industriële uitstraling moet hebben. De voorgevel moet de functie achter de voorgevel reflecteren. De gevel op het niveau van de verdiepingen geeft in het plan feilloos aan dat het om woningen gaat. In hoeveel ruimtes die woningen zijn ingedeeld is van buiten af niet waar te nemen en is naar mijn mening ook overigens irrelevant. En nu de plattegrond indifferent is, is deze eis alleen al daarom onbegrijpelijk.
- De monumentale waarde van de huidige scheidingsmuren ontgaat mij volledig. Alle tussenmuren van de diverse appartementen zijn in ieder geval (ik meen in 2002) volledig verdwenen.
- De vloeren zijn -ik vermoed in 2002- gedeeltelijk gesloopt en vervangen en voorzien van anhydriet. Van originele vloeren is allang geen sprake meer.
- De entrees zijn evenmin origineel. Bij de voordeur zijn ze verbreed en voorts zijn er meterkasten in aangebracht.
- De zijgevel is van “”hoog”” monumentale waarde, zo wordt gesteld in de Bijlage. Dit is werkelijk onbegrijpelijk. De zijgevel is niks bijzonders!

9. Etty Hillesum.
   Naar verluid heeft in 1987 een Amerikaanse bewonderaarster van Etty Hillesum met toestemming van de destijdse eigenaar van het gebouw een bordje opgehangen bij nummer 6. Ik wijs er op dat het hier een particuliere daad betreft. Geen enkele Joodse of Cultuurhistorische club heeft genoeg belang gezien in Gabriel Metsustraat 6. Nu ineens schreeuwt men moord en brand. Niettemin hadden wij als huidige eigenaren al besloten het bordje op exact dezelfde plek terug te hangen. Ook het bewuste raam blijft in het plan op dezelfde plek. Overigens is het destijdse raam met enkel glas in de loop der jaren vervangen door een moderne draai-kiep variant met dubbel glas. Alleen de positie is nog dezelfde en blijft dezelfde. Over origineel gesproken!

10. Afweging van belangen.
    Als eigenaren hebben wij een groot belang bij het doorgaan van het plan. Achter de straks prachtig gereconstrueerde gevel ontstaat een aan alle eisen van de tijd voldoend appartement met een lift, waardoor ook op hoge leeftijd gebruik kan worden gemaakt van het appartement.
    Bij de beoordeling dient naar mijn overtuiging nu al de beoogde reconstructie te worden betrokken.
    Ook het aanzien van het Museumplein zal aanmerkelijk verbeteren. De gemiddelde burger zal het opgehoogde pand als een historisch pand beschouwen en hij zal constateren dat het pand perfect past in de prachtige monumentale omgeving. Het pand zal een verrijking van het Museumplein zijn.

Slot.

Ik verwacht dat in ieder geval de CRK haar eigen oordeel uit 2002, 2006 en 2019/2020 (gevormd zonder enige druk van de gemobiliseerde publieke opinie) trouw blijft en haar toezegging dat de vergunning zal worden verleend gestand doet.

Aanwijzing als monument (onder druk van de publieke opinie) is in ieder geval in strijd met het bij herhaling en ook nog recent opgewekt vertrouwen en is overigens ook onbegrijpelijk als de concrete uitwerking van de plannen in ogenschouw wordt genomen. Afwijzing van de plannen betekent immers een gemis aan een enorme opwaardering van de gehele ruimte.